

Program 2023

RÁMCOVÝ HARMONOGRAM DNE

7:00 - 7:30	Ranní cvičení
7:30 - 8:15	Snídaně
8:00 - 8:45	Ranní písně pro Zemi
9:00 - 12:00	<u>Botanicko-zoologická exkurze nebo přednáška</u> , práce ve skupinách a plénum s hlavním lektorem
12:00 - 14:00	Oběd
13:00 - 13:45	<u>Diskuzní skupiny</u>
14:00 - 16:00	<u>Jednorázové dílny</u>
16:00 - 17:00	Přestávka
17:00 - 19:00	<u>Kontinuální dílny</u>
19:00 - 20:00	Večeře
od 20:00	Večerní program

Pro každý den si účastník vybírá dopolední program (přednášku nebo botanicko-zoologickou exkurzi), diskuzní skupinu, jednorázovou dílnu (pro každý den jednu, celkem tedy tři) a kontinuální dílnu (pro celou Letní školu jednu).

Informace k doprovodnému a večernímu programu najdete na konci stránky, [zde](#).

RANNÍ PROGRAM

Olga Závadová: Ranní písně pro Zemi

PŘ, úterý - pátek 8:00 - 8:45

Při ranním zpěvu se nejprve účastníci prodýchávají pomocí čerstvého ranního vzduchu zavlaženého ranní rosou. Zpívá se venku v kruhu pod širým nebem, cítíme jeden druhého vedle sebe, cítíme nebe nad hlavou a pevnou zem pod bosýma nohama, studenou trávu, sami sebe jak nás země drží a my do ní "vrůstáme". Pak můžeme postupně probouzet svůj vnitřní hlas. Začínáme tvořit tóny v jednotlivých částech svého těla, dokud neobjevíme své rezonátory. Konečně otevřeme doširoka oči a svůj zrak zaměříme vzhůru do oblak, zhluboka se nadechneme a zpíváme písně, kterými zdravíme Matku Zemi, máváme Slunci, objímáme stromy, zdravíme jeden druhého.

DOPolední PROGRAM

Pro úterý, středu, čtvrtek a pátek dopoledne si účastníci Letní školy vybírají mezi přednáškou nebo exkurzí.

Přednášky

Helle Jensen: Rozvoj vnitřní udržitelnosti - péče o sebe a prostředí kolem nás

Michael Stubberup: Občan Země: od biosféry k nervovému systému

Katinka Gøtzsche: Rozvoj empatie pro sebe a životní prostředí

Katinka Gøtzsche a Michael Stubberup: Soucit a kontakt s přírodou

Botanicko-zoologické exkurze a kojotí učení s Gregem Sommerem, který pro každý den připraví speciální program.

Helle Jensen: Rozvoj vnitřní udržitelnosti - péče o sebe a prostředí kolem nás

H1, úterý 9:00 - 12:00

Vztahy v mateřských školách jsou klíčem k vytvoření co nejlepšího možného klimatu a to jak pro děti a pedagogy, tak pro životní prostředí a přírodu kolem nás. Zlepšování vztahových kompetencí, tzn. schopnosti vytvářet, udržovat a v případě potřeby obnovovat zdravé a vzájemně prospěšné vztahy, nutně zahrnuje rozvoj sebeuvědomění, empatie a soucitu, a to jak u dětí, tak u dospělých, kteří s nimi pracují. K tomu je nezbytné, aby dospělí byli schopni převzít primární odpovědnost

za kvalitu vztahů, aby se stali pozitivními vzory tím, že budou k dětem přistupovat s uznáním, empatií a soucitem.

Lektorka představí základní myšlenky i konkrétní zkušenosti a poznatky ze své práce s pedagogy a dětmi, na základě svých čtyřiceti let praktického působení v této oblasti, včetně průběžné spolupráce s mateřskými a základními školami v Dánsku a v dalších zemích Evropy.

Přednáška bude v angličtině, konsekutivně tlumočena do češtiny.

Michael Stubberup: Občan Země: od biosféry k nervovému systému

H2, středa 9:00 - 12:00

Globální občan je člověk, který je zakořeněný sám v sobě - člověk, který má vnitřní udržitelnost. Člověk, který žije odpovědností a spoluodpovědností za komunitu a prostředí, jehož je součástí, a to za všech okolností. Má tedy osobní i globální zakotvení s cítem pro to, jak je vše na Zemi propojeno - v přírodě, ve společenských a sociálních procesech kultur i v těle jednotlivce.

Přednáška bude v angličtině, konsekutivně tlumočena do češtiny.

Katinka Gøtzsche: Rozvoj empatie pro sebe a životní prostředí

H3, čtvrtek 9:00 - 12:00

Pochopení a přijetí podstaty fungování mysli jako způsob, jak rozvíjet empatii a soucit se sebou samým, s ostatními a s okolím. Pocit, že se mýlíme, je často spojen s chápáním jedince jako něčeho odlišného od všech ostatních. Všichni lidé jsou jedineční a zároveň velmi podobní. Zaměřením se na to, co máme společného a jak jsme propojeni s druhými a s okolím, vytváříme prostor pro větší porozumění, přijetí a soucit. Stejnou kompetenci pak uplatníme ve vztahu k životního prostředí. Bez soucitu k sobě je soucit k Zemi spíš mravokárstvím.

Přednáška bude v angličtině, konsekutivně tlumočena do češtiny.

Michael Stubberup a Katinka Gøtzsche: Soucit a kontakt s přírodou

H4, pátek 9:00 - 12:00

Letní školu uzavrou Katinka Gøtzsche živě z Loutí a Michael Stubberup online. Potřebujeme obnovit kontakt s přírodou a vše potřebné již známe - homo sapiens se vyvíjel v hlubokém zakotvení v místních ekosystémech v přírodě. Změna paradigmatu, kterou právě procházíme, se proto - kromě mnoha jiných věcí - týká

budování diferencovaného jazyka pro osobní, společenskou a globální udržitelnost, tj. ekologického myšlení. Novým paradigmatem je udržitelná kultura hluboce propojená s přírodou - Země obývaná občany biosféry. Od egoistického přístupu přecházíme na ekologický.

Přednáška bude v angličtině, konsekutivně tlumočená do češtiny.

Greg Sommer: Kojotí učení

E1-4, úterý - pátek, 9:00 - 12:00

Kdo chce dopoledne strávit v okolní přírodě, je zván na cestu kojotího učení. Pod vedením zkušeného stopaře, který se tomuto umění učil v Severní Americe, budou účastníci objevovat a luštit zprávy, které zanechali obyvatelé přírody kolem ekocentra Loutí. Možná budou překvapeni, kolik tajemství se skrývá v tom, co jinak snadno přehlédneme. Zostří smysly, ztiší krok a otevrou Knihu Přírody. Přijdou otázky i odpovědi, k nimž jinak nemáme přístup. Vnímání přírody, jejích stop a zároveň stop, které v ní zanechává člověk, je cestou k vnímavému postoji k životnímu prostředí kolem nás.

ODPOLEDNÍ PROGRAM - DISKUZNÍ SKUPINY

Příležitost pro setkání nad EVVO tématy, sdílení zkušeností a možností EVVO v lesních školkách pod vedením členek Skupiny pro kvalitu.

*Úterý: účastníci se setkají **ve skupinách podle regionu**, ve kterém vzdělávají.*

*Středa a čtvrtek: účastníci si vybírají **diskusní skupinu podle témat**, která je zajímavá.*

Regionální diskuzní skupiny

ÚTERÝ 13:00 - 13:45

V regionálních skupinách se budou setkávat zástupci lesních školek podle krajů. Je časté, že v určitém kraji se řeší určitá témata. Zástupci školek budou mít možnost sdílet, jak co nejefektivněji odstranit bariéry, které překážejí vzdělávání v kontaktu s přírodou na daném regionu. A pokud žádné bariéry nejsou, tím lépe - bude prostor na sdílení tipů na místní organizace, se kterými je kvalitní spolupráce, třeba při realizaci EVVO.

Regionální skupiny povedou zkušené ředitelky, zakladatelky lesních MŠ a lesních klubů, jejichž pilířem je EVVO. Vedoucí skupin jsou také členky poradního orgánu

Asociace lesních MŠ, Skupiny pro kvalitu, která mimo jiné ověřuje uplatnění EVVO v rámci certifikace dle Standardů kvality Asociace lesních MŠ.

R1 Regionální skupina pro Plzeňský a Karlovarský kraj s Veronikou Formánkovou

R2 Regionální skupina pro Středočeský kraj s Blankou Dymáčkovou

R3 Regionální skupina pro Liberecký, Pardubický a Ústecký kraj s Martinou Březinovou

R4 Regionální skupina pro Jihomoravský kraj se Šárkou Nekudovou

R5 Regionální skupina pro Jihočeský kraj, Vysočinu a Zlínský kraj s Klárou Krchňavou

R6 Regionální skupina pro východ Prahy a Královéhradecký kraj s Terezou Vavrečkovou

R7 Regionální skupina pro západ Prahy s Alenou Lalákovou

R8 Regionální skupina pro Moravskoslezský a Olomoucký kraj s Terezou Sládečkovou

Tematické diskuzní skupiny

STŘEDA 13:00 - 13:45

Účastníci se budou setkávat ve skupinách nad tématy souvisejícími s naplňováním cílů EVVO v přírodní pedagogice. Všechny diskuzní skupiny jsou zaměřeny na udržitelný provoz lesní školky z pohledu personálního, provozního a procedurálního s cílem umožnit kontinuální realizaci výchovy a vzdělávání v přímém kontaktu s přírodou.

Tematické diskusní skupiny vedou zkušené ředitelky, zakladatelky lesních MŠ a lesních klubů, jejichž pilířem je EVVO. Vedoucí skupin jsou také členky poradního orgánu Asociace lesních MŠ, Skupiny pro kvalitu, která ověřuje EVVO v rámci certifikace dle Standardů kvality Asociace lesních MŠ (Laláková, Březinová, Vavrečková, Krchňavá, Dymáčková, Formánková). Dalšími vedoucími v diskuzních skupinách jsou odborníci na dané téma v prostředí lesních školek, členky výkonného týmu ALMŠ (Valkounová, Kvítková, Štindlová) a externí odborník (Bujdák).

Alena Laláková: Udržitelný osobnostní rozvoj pedagoga

Martina Březinová: Rozvoj polytechnických dovedností v environmentální výchově

Tereza Valkounová: Vyjednávání dobrých podmínek pro vzdělávání v kontaktu s přírodou

Tereza Vavrečková: Vzdělávání v přírodě pro koordinátor(k)y lesních klubů

Magda Kvítková: Hygienické minimum při realizaci EVVO

Klára Krchňavá: Podpora začínajících průvodců při realizaci EVVO

Michal Cechner: Jak spolupracovat s lesním hospodářem?

Alena Laláková: Udržitelný osobnostní rozvoj pedagoga

T1, středa 13:00 - 13:45

Jak vnímáte udržitelný osobnostní rozvoj pedagoga? Co vám pomáhá a co ne? Skupina je vhodná mimo jiné pro absolventy kurzu Ego v práci pedagoga.

Martina Březinová: Rozvoj polytechnických dovedností v environmentální výchově

T3, středa 13:00 - 13:45

V lesních školkách je poměrně běžná práce s nástroji a učení se postupů, které někdy neumí ani dospělí. Dříve či později pedagog narazí na svou hranici dovedností nebo obav nebo omezení v rámci organizace. Jak vypadá didaktika rozvoje polytechnických dovedností v environmentální výchově a jak překonávat typické překážky? Účastníci budou sdílet svoji zkušenost, skupina je vhodná i pro úplné nováčky.

Tereza Valkounová: Vyjednávání dobrých podmínek pro vzdělávání v kontaktu s přírodou

T4, středa 13:00 - 13:45

Vyjednávání (neboli advokační práce) je dovednost jako řada jiných. Lesní školky jsou často v situaci, kdy mají “něco jinak” než na co je veřejnost zvyklá. Jinakost může vzbuzovat strach a odpor. Co s tím? Účastníci budou sdílet zkušenosti při vyjednávání dobrých podmínek pro vzdělávání v kontaktu s přírodou a při řešení environmentálních konfliktů.

Tereza Vavrečková: Vzdělávání v přírodě pro koordinátor(k)y lesních klubů

T5, středa 13:00 - 13:45

Lesní kluby mají některé podmínky nastavené jinak. Do skupiny jsou zváni koordinátorky/ři lesních klubů, aby sdíleli cesty při řešení provozních a organizačních výzev při realizaci EVVO.

Magda Kvítková: Hygienické minimum při realizaci EVVO

T6, středa 13:00 - 13:45

Kdo slyší o lesní školce poprvé, nahlas či pro sebe vysloví otázku “kam chodí děti na záchod a jak si myjí ruce.” Na tyto a další otázky spojené s hygienou potřebujeme mít jasnou odpověď a hlavně řešení. Není důvod, aby očekávání o hygieně stála v cestě

EVVO v lesních školkách - lze to dělat dobře i v lesních podmínkách. Přijďte sdílet, jaké máte vychytávky nebo co se vám nedaří vyřešit.

Klára Krchňavá: Podpora začínajících průvodců při realizaci EVVO

T7, středa 13:00 - 13:45

Přírodní pedagogiku ani EVVO zaměřené na lesní školky zatím na školách připravující učitele nenajdete. Tuto roli proto nahrazují různé kurzy a školení. Jak si ale vybrat ten, který skutečně potřebujete? A jakou podporu potřebují nové průvodkyně od ředitelky a koordinátorek? Kromě sdílení získají účastníci také nástroj pro vyhodnocení svých průvodcovských dovedností, který vznikl na kurzu pro Začínající průvodce, který ALMŠ realizuje s finanční podporou Státního fondu životního prostředí. .

Michal Cechner (PEFC): Jak spolupracovat s lesním hospodářem?

T8, středa 13:00 - 13:45

Udržitelné hospodaření v lesích není jen otázka zpracování dřeva. Je velká šance, že právě vaše lesní školka se nachází v lese s certifikátem PEFC. Díky tomu může snáze navázat spolupráci se správcem lesa a nebo se do ochrany lesa přímo zapojit. Zástupce společnosti PEFC účastníkům odpoví na otázky s tím spojené.

Lukáš Bujdák: Environmentální senzitivita u absolventů lesních školek

T15, středa 13:00 - 13:45

Také si říkáte, jaké to bude, až vyrostou děti z lesních školek? Nemusíme se jen domnívat. Máme k tomu už první data. Přijďte diskutovat, jakou máte zkušenost vy, cjak udržujete kontakt s absolventy vašich školek a čeho si u nich všímat.

Tematické diskuzní skupiny

ČTVRTEK 13:00 - 13:45

Johana Passerin: Vzdělávání v kontaktu s přírodou u dětí s potřebou podpůrných opatření

Michal Cechner (PEFC): Jak spolupracovat s lesním hospodářem?

Pavla Štindlová: Provozně - ekonomická stránka realizace EVVO

Veronika Formánková: Péče v EVVO

Blanka Dymáčková: Školní zralost a přiměřenost v EVVO

Tereza Vavrečková: Vzdělávání v přírodě pro ředitelky LMŠ

Karolína Kostínková: Zkušenosti z cest - zahraniční inspirace k realizaci EVVO

Klára Krchňavá: Práce se zpětnou vazbou při realizaci EVVO

Johana Passerin: Vzdělávání v kontaktu s přírodou u dětí s potřebou podpůrných opatření

T2, čtvrtek 13:00 - 13:45

Jak zajišťují lesní školky rovný přístup ke vzdělávání v kontaktu s přírodou u všech dětí? Některé děti přicházejí s vyšší potřebu podpory např. formou přiznaného podpůrného opatření, nebo se teprve zjišťuje, jaká forma podpory by byla vhodná. Tyto děti jsou obzvláště ohroženy vyloučením z výukových programů EVVO, protože mají tzv. obtížné chování, nebo jiné překážky. Právě pro ně by kontakt s přírodou mohl mít velký význam, o čemž svědčí řada výzkumů na toto téma. Účastníci mohou v bezpečném prostoru sdílet své zkušenosti nebo obavy spojené s tímto tématem.

Michal Cechner (PEFC): Jak spolupracovat s lesním hospodářem?

T8, čtvrtek 13:00 - 13:45

Udržitelné hospodaření v lesích není jen otázka zpracování dřeva. Je velká šance, že právě vaše lesní školka se nachází v lese s certifikátem PEFC. Díky tomu může snáze navázat spolupráci se správcem lesa a nebo se do ochrany lesa přímo zapojit. Zástupce společnosti PEFC účastníkům odpoví na otázky s tím spojené.

Pavla Štindlová: Provozně-ekonomická stránka realizace EVVO

T9, čtvrtek 13:00 - 13:45

Obvyklým důvodem pro založení a provoz lesní školky je radost z pobytu v přírodě. Pokud to ale má být i živobytí, nevyhneme se otázce udržitelného provozu. Účastníci mohou sdílet, co jim pomohlo, aby dobře zvládli provozně-ekonomický chod organizace a případně si přijít pro radu jak na to.

Veronika Formánková: Péče v EVVO

T10, čtvrtek 13:00 - 13:45

Vypadá to, že se vše točí okolo vzdělávání, nic jiného se “nepočítá.” Zároveň je předškolní vzdělávání veřejností vnímáno jako nepodstatné a s tím i role učitelů, protože více pečují než vzdělávají. Jak to tedy je? Jaký význam má péče v lesní školce? Dokážeme ji přijmout i dát? Ocenit a být za ni ocenění? Přijďte se opečovat.

Blanka Dymáčková: Školní zralost a přiměřenost v EVVO

T11, čtvrtek 13:00 - 13:45

Správně odhadnout věkovou přiměřenost programu při realizaci EVVO je umění. Umíte to? Co vám v tom pomáhá? A jak to souvisí se školní zralostí dětí? Přijďte sdílet výzvy, které přicházejí např. s klimatickým vzděláváním a jinými tématy, které někdy příliš brzy někdy pozdě vstupují do každodenní práce v lesní školce.

Tereza Vavrečková: Vzdělávání v přírodě pro ředitelky LMŠ

T12, čtvrtek 13:00 - 13:45

Lesní mateřské školy musí splňovat podmínky, které pak kontrolují státem pověřené orgány. Častou obavou je, že se jakožto LMS budete muset vzdát svobod a činností. Potvrdilo se vám to? Na co narážíte? A co se vám naopak daří zachovat, i když jste to třeba dříve nečekali? Do skupiny jsou zvány ředitelky lesních MŠ, aby sdíleli cesty při řešení provozních a organizačních výzev při realizaci EVVO.

Karolína Kostínková: Zkušenosti z cest - zahraniční inspirace k realizaci EVVO
T13, čtvrtek 13:00 - 13:45

Karolína pozastavila chod lesní školky a vydala se do světa. Pohled zvenku pomáhá, abychom si vážili toho, co máme a někdy třeba obohatili svou činnost o něco nového. Také cestujete "pracovně"? Přijďte sdílet, co v jiných krajích funguje a jak se tím můžeme inspirovat.

Klára Krchňavá: Práce se zpětnou vazbou při realizaci EVVO
TS14, čtvrtek 13:00 - 13:45

Skupina účastníků kurzu pro Začínající průvodce během letošního školního roku vytvořila nástroj, který má sloužit jako kompas při další cestě k tomu být lepším průvodcem - lepší verzí sebe sama. Můžete si ho vyzkoušet a sdílet, jakou zpětnou vazbu vám to dává o vás a vaší práci.

ODPOLEDNÍ PROGRAM - JEDNORÁZOVÉ DÍLNY
ÚTERÝ, STŘEDA, ČTVRTEK, 14:00 - 16:00

Od úterý do čtvrtka si účastníci na brzké odpoledne vyberou jednorázové dílny, pro každý den jinou.

Ola Zavadová a Alice Hlaváčková: Hudba živlů a výroba kazu z křídlatky

Josef Rosen: Klaun - jak být křehký a pevný (aneb Pečuj o svůj strom)

Michael Stubberup: Vztahová vazba jako strategie přežití

Tereza Valkounová: Odolné dítě

Eva Vobrová: Práce s vlnou

Magdalena Kapuciánová: Rozvoj předmatematických dovedností v přírodě

Magdalena Kapuciánová: Rozvoj předčtenářských dovedností v přírodě

Veronika Kaločová: Příroda jako umělecký ateliér

Jan Kršňák: Příroda jako lék pro digiděti

Šárka Nekudová: Posilujeme klimatickou adaptabilitu dětí a jak to poznáme?

Ondřej Dedík: Práce s kůží v EVVO - DÍLNA ZRUŠENA

Milena Poeta: Příroda mluví všemi jazyky - podpora vícejazyčných dětí

Olívia Fantúrová: Lesohrátky anebo všechnu moc imaginaci!

Greg Sommer: Kojotí učení - stopování

Ola Závadová a Alice Hlaváčková: Hudba živlů a výroba kazu z křídlatky

J1 úterý a čtvrtek 14:00 - 16:00

Hudba je neoddělitelnou součástí života ve školce. Hudba pedagogy spojuje s dětmi, s přírodou, i s nimi samotnými. K tomu pomáhají pentatonické písně i tradiční lidové písničky. Každá se hodí k jiné náladě a příležitosti, k jinému ročnímu období, jinému živlu. A příroda s tím ladí a nahrává stejnou notou.

Na dílně vznikne lesní hudební ansámbl, který se ponoří do hudby živlů, hudby přírody. Účastníci budou naslouchat zvukům přírody i jeden druhému. Naučí se společně zpívat a hrát písničky pentatonické i lidové, kterými se spojí s přírodními živly.

Vítány jsou vlastní flétny, bubínky, své hlasy. Není třeba být zkušenými hudebníky. Účastníci si vlastnoručně vyrobí hudební nástroj kazu z Křídlatky japonské, invazivní rostliny, kterou tímto způsobem využijeme a rozeznáme vlastními hlasy.

Josef Rosen: Klaun - jak být křehký a pevný (aneb Pečuj o svůj strom)

J2, úterý a středa 14:00 - 16:00

Nechte v sobě probudit svůj osobní strom.

Upevněte své kořeny.

Ustůjte všechny vichry i vichřice.

Připravte se na sklizeň kvalitních plodů!

Praktický kurz, ve kterém se bude pracovat s osobním studem, trémou a trapností. Dílna bude zaměřena především na problémy a konflikty. Účastníci se naučí, jak je ustát ve zdraví a s úsměvem. Naučí se také, jak přijmout konflikt za svůj a jak ustát možné důsledky problému z hlediska environmentálního, ekonomického a sociálního. Dílna bude posilovat vlastní sebedůvěru, sebehodnotu a práci s vlastními environmentálními hodnotami. Nové dovednosti budou účastníci moci uplatnit při konfliktech v týmu nebo s rodiči lesní školky. Budou rozvíjet dovednost spolupracovat s ostatními a budovat s nimi přátelské a kooperativní klima ve školce i ve svém širším okolí.

Pomůže k tomu objevování sféry vlastního vlivu a uvědomění si vlastních zdrojů, ze kterých lze čerpat energii pro "růst vlastního vnitřního stromu". Těšte se na kreativní a hravou práci, při které se budeme učit, jak se nebrat vážně podpořenou láskou k přírodě.

Michael Stubberup: Vztahová vazba jako strategie přežití

J3, úterý a středa 14:00 - 16:00

Vztahová vazba jako strategie přežití

"Živé systémy jsou udržitelné, když jsou v rovnováze. Přizpůsobení a rovnováhy je dosaženo zpětnou vazbou z vnitřních funkcí i z okolí a prostředí." Steen Hildebrandt & Michael Stubberup, 2010.

Člověk je společenský druh, u něhož hraje srdce rozhodující roli - jak fyziologicky, tak vztahově i duchovně. V tomto semináři budou účastníci vycházet z kontaktu s tělem, dechem, srdcem, vědomím a životní tvořivostí, což jsou základní životní kompetence a také brány k rozvoji empatie.

Tereza Valkounová: Odolné dítě

J4, úterý 14:00 - 16:00

Odolnost či resilience je víc než ochranný štít. Je to celé "bojové umění", které dítě v životě uplatní, jakmile se setká s fyzicky nebo psychicky náročnou situací - stresem. Co potřebuje malé dítě k tomu, aby pro něj náročné situace nebyly ohrožující a zraňující, ale naopak posilující? Jak vzniká zranitelnost a odkud pramení zdroje dětské odolnosti? Jaký pedagogický přístup pomáhá a co naopak brzdí rozvoj odolnosti dítěte? A jak to vše jde dohromady s pobytem v přírodě? Dílna vás vybaví argumenty z vývojové psychologie, neuropsychologie a evoluční biologie.

Eva Vobrová: Ovčí vlna a její řemeslné zpracování

J5 úterý, středa, čtvrtek 14:00 - 16:00

Surová ovčí vlna je jedinečný tvůrčí a řemeslný materiál, který získává na popularitě, ale i na důležitosti z hlediska trvalé textilní udržitelnosti a textilní soběstačnosti. Účastníci se vydají na objevnou cestu za možnostmi širšího využití vlny v přírodní pedagogice. Lektorka jim poradí, jak získat kvalitní lokální surový materiál, aby zpracování vlny bylo snadné a radostné, a to právě pro konkrétní projekt. Účastníci se ponoří do alchymie barvení přírodním materiálem i syntetickými pigmenty. Vyzkouší různé možnosti česání, na kartáčích, hřebenech i bubnové česačce. A na konec letmo okusí i předení na vřetánku a kolovrátku a tkaní na stolním čtyřlístém stavu, aby si udělali vlastní představu, jak si lze tradiční textilní řemesla užít v každodennosti i rytmu celého roku. Naučí se tipy a triky, jak vše hravou formou přiblížit dětem a nenásilně propojit do celku vzdělání environmentálního,

přírodovědného, zeměpisného, jazykového, literárního a mnoha dalších.

Doplatek na materiál na tuto dílnu je 50 Kč. Platíte přímo lektorce po skončení.

Magdaléna Kapuciánová: Rozvoj předmatematických dovedností v přírodě

J6 úterý 14:00 - 16:00

Jak začít s matematikou tak, aby to děti od učení neodradilo a naopak motivovalo k řešení dalších úkolů? Jak lze venku dětem pomoci v pochopení rovinné a prostorové orientace, objemu, uspořádání, rozlišování množství a porovnávání podle různých kritérií? Jak pomoci dětem s řešením problému, jak pracovat s opravou chyby, aby zůstala respektována zásada otevřené budoucnosti? Cílem dílny je ukázat, že přípravu na školu lze bez problémů uskutečňovat v kontaktu s přírodou. Pomocí manipulace s drobným přírodním materiálem se děti učí citlivosti k přírodě. Dílna bude seznamovat s pojetím předmatematické gramotnosti. V dílně budou nabídnuty aktivity, jimiž lze u dětí rozvíjet předmatematické dovednosti venku v přírodě, v místním lese. Budeme zkoumat přírodu a jako pomůcky budeme používat to, co kolem sebe najdeme. Účastníci dílny si vyzkouší lesogramy, časovou posloupnost, třídění, permutaci. Díky propojování znalostí ekologických dějů a zákonitostí s každodenním životem se naučí rozvíjet dovednosti přípravy pro vstup na základní školu.

Magdaléna Kapuciánová: Rozvoj předčtenářských dovedností v přírodě

J7 čtvrtek 14:00 - 16:00

Již v předškolním věku lze v rámci rozvíjení předčtenářských dovedností podporovat utváření vztahu k místu, ke krajině i k regionu. Jak si děti mohou venku hrát, a přitom rozlišovat hlásky, slabikovat, určovat časovou posloupnost? Jak děti podporovat ve čtení a jak pracovat s otázkou při reflexi různých pohledů na přírodu? Jak rozpoznávat laterálníu dětí, jak pomoci jazyku v obratnosti, jak u dětí zvyšovat slovní zásobu přes prožitek a zkušenost v přírodě? Na dílně si účastníci a vyzkouší, jak rozvíjet předčtenářské dovednosti a jazyk u předškolních dětí pomocí příběhů s přírodní tematikou.

Lektorka se zaměří se na rozvoj řečových schopností a jazykových dovedností receptivních (vnímání, naslouchání, porozumění) i produktivních (výslovnost, vytváření pojmů, mluvní projev, vyjadřování), rozvoj komunikativních dovedností (verbálních i neverbálních).

Veronika Kaločová: Příroda jako umělecký ateliér

J8 úterý, středa, čtvrtek 14:00 - 16:00

Přírodní pedagogika může dětem zprostředkovat mnoho zážitků, kterými si budují vztah k místu, skalám a loukám, kam si chodí hrát a prohlubuje vnímavost k ostatním tvorům na Zemi. Ne všechny děti jsou však již ochotné se s námi do přírody vydat. Dílna nabídne inspiraci, jak děti do lesa hravě vtáhnout, zaujmout pro tvoření a se zvědavostí se tam vracet. Účastníci prožijí příběh skřítky Lesního Letce, který pro ně přiveze všechny krásy lesa, se kterými se bude společně tvořit malý - velký svět. Napojí se sami na sebe, při tvoření budou vnímat prostor ostatních a svým tělem propojí nebe se zemí.

Jan Kršňák: Příroda jako lék pro digiděti

J9 středa a čtvrtek 14:00 - 16:00

Digitalizujeme společnost, svět i sebe. Prostě to děláme, nevíme tak úplně proč, ale cítíme, že poslední dobou nám z toho není úplně dobře. Jít se projít do lesa je super, člověka to osvěží, a tak si zase může sednout k počítači a udělat papíry. Neradi přemýšlíme, co s námi technologie dělají. Když už, tak přemýšlíme, co dělají dětem. Tedy si budeme povídat o nich a o našich pocitech z digitalizace života, dětí i nás samotných. A mezi řečí objevíme nové příběhy, které se před námi otevírají, když přemýšlíme o životě se stroji, příběhy rozšiřující oči o schopnost nelidského vidění, vyprávění o hejnech, sítích a vzájemně se prostupujících tělech. Možná nám naše závislost na technologiích umožňuje vzpomenout si, jaké to je, když člověkem prochází les, potok, oceán nebo pohled druhé živé bytosti...

Šárka Nekudová: Posilujeme klimatickou adaptabilitu dětí a jak to poznáme?

J10, úterý a středa 14:00 - 16:00

Jak děti připravit na svět v klimatické krizi, ale zároveň je neděsit, ale pozitivně nasměrovat? Tento vzdělávací cíl se neobejde bez bedlivého vyhodnocení, jak se nám to daří. Vzdělávání dětí k určité kompetenci a následná evaluace (vyhodnocování vývoje dítěte) v rámci předškolního vzdělávání je systematickým procesem. Klimatickou adaptabilitu může posilovat např. citlivost dětí k přírodě a dovednost reflektovat vlastní postoje a hodnoty. Jak se takové kompetence vyhodnocují? Jakou roli v tom hraje vztah k místu, kde žijeme? Proč je zásadní

provádět evaluaci vývoje dítěte, jak často evaluaci provádět, jaké jsou její vhodné nástroje, jak zjistíme, zda rozvíjíme děti všestranně?

Ondřej Dedík: Práce s kůží v EVVO - DÍLNA ZRUŠENA

J11, středa a čtvrtek 14:00 - 16:00

Kůže je přírodním materiálem, jejíž zpracování a zdobení patří k tradičním řemeslným technikám, které využívali naši předci již od starověku. I s použitím jednoduchých ručních nástrojů je možné vytvořit obrovské spektrum výrobků. Jedná se o materiál poměrně odolný a trvanlivý, který při správné péči vydrží mnoho let. Používáním a stářím získávají kožené výrobky narození od těch z umělých materiálů krásnou patinu. Jakožto přírodního materiálu, navíc pocházejícího z živého zvířete, bychom si kůži měli vážit a přistupovat k ní s maximálním respektem. Drobné výrobky, jako náramky, spony, klíčenky apod., umožňují spotřebovat i ty nejmenší odřezky kůže a využít tak cenný materiál téměř beze zbytku. Na dílně se účastníci naučí základní teoretické znalosti pro práci s kůží, seznámí se s různými druhy kůží a nástroji potřebnými k jejich zpracování. V praxi si pak budou moci vyrobit jednoduchý zdobený náramek, abyste své zkušenosti mohli následně předat dětem a kolegům a kolegyním.

Milena Poeta: Příroda mluví všemi jazyky - podpora vícejazyčných dětí

J12, středa a čtvrtek 14:00 - 16:00

Příroda ani její fungování nejsou vázané na jazyk. Prostředí lesních školek a přírodní pedagogika jsou jako stvořené pro začleňování vícejazyčných dětí. Vědomý vztah ke krajině souvisí s pocitem bezpečí, domova i kulturní identitou – proto je třeba vícejazyčným dětem v tomto ohledu věnovat pozornost a porozumět jejich potřebám. Víte, jak se u dětí projevuje fenomén vykořenění? Umíte “rozmluvit” nově přichozí vícejazyčné dítě s malou znalostí češtiny? Povedlo se vám pozvat a aktivně zapojit zahraniční rodinu do komunitního dění vaší MŠ? Na tyto (i další) otázky si se bude odpovídat v průběhu dílny, konkrétní možnosti podpory budou představeny na kazuistikách z praxe. Lektorka se zaměří na to, jak mohou lesní školky skrze vztah k přírodě, regionu a místním tradicím pomoci dětem s migrační zkušeností úspěšně zakořenit a proč je pocit sounáležitosti s místem, kde žijí, zásadní při budování identity vícejazyčných dětí. Jen děti, které se cítí být doma v krajině, kterou obývají, za ní mohou převzít odpovědnost a pečovat o ni.

Olivia Fantúrová - Lesohrátky aneb všechnu moc imaginací!

J13 úterý a čtvrtek 14:00 - 16:00

Tato dílna je zážitkovou všímavou procházkou doplněnou o improvizace vycházející z nekonečné palety lesního "fundusu". Artefietickými technikami coby účinným nástrojem EVVO prozkoumáme sebevnímání ve vztahu k přírodě. Podíváme se tím také na to, co všechno lze vnímat jako udržitelný přístup při práci průvodce v lesní školce. A v neposlední řadě se dotkneme tématu živelnosti - živlů jako inspirace pro o-živ-ení živlů v nás.

Greg Sommer: Kojotí učení - stopování

J14 středa a čtvrtek 14:00 - 16:00

Stopař Greg vezme účastníky do přírody a naučí objevovat a luštit zprávy, které zanechali obyvatelé lesa a potůčku poblíž Ekocentra loutí. Možná budete překvapeni, kolik tajemství se skrývá v jedné stopě, píрку, hovínku nebo jiných pobytových znameních zvířat. Greg je velkou studnicí moudrosti o přírodě, umí napodobit ptačí hlasy i zpívat písně o obyvatelích lesa.

ODPOLEDNÍ PROGRAM - KONTINUÁLNÍ DÍLNY

ÚTERÝ, STŘEDA, ČTVRTEK, 17:00 - 19:00

Od úterý do čtvrtka si účastníci na pozdní odpoledne vybírají kontinuální dílnu, pro všechny tři dny stejnou (3 x 2 hod.).

Jana a Juraj Hudecovi: Rozvoj životních kompetencí u dětí

Kateřina Jančaříková: Rozvíjíme environmentální senzitivitu prožitky a příběhy

Alena Herajin: Recyklační oděvní dílna

Alena Laláková: Komunikační dovednosti pro řešení problémů

Veronika Formánková a Blanka Dymáčková: Dramatická výchova v lesní MŠ jako efektivní nástroj EVVO

*Zora Javorská a Lenka Šírká: Inkluze v lesní školce - PRO NÍZKÝ ZÁJEM
DÍLNA ZRUŠENA*

Katinka Gøtzsche: Kontakt se sebou, ostatními a přírodou

Martina Březinová: Práce se dřevem v lesní školce

Gabriela Doubek: Koloběh života a smrti v přírodě

Juraj a Jana Hudecovi: Rozvoj životních kompetencí u dětí

K1, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Kontakt s dospělým tvoří u malých dětí základ pro rozvoj vztahů k ostatním a životnímu prostředí kolem nás. Často vidáme děti, které v kontaktu s druhými mají vysoké sebevědomí a současně velice nezdravé sebepojetí. Proč tomu tak je? A jaký je vůbec mezi těmito dvěma pojmy rozdíl? Který z nich je naprosto klíčový pro spokojený život dětí a proč? Jak jej u dětí budovat? A jak jsme na tom se sebevědomím a sebepojetím my sami? Děti s dospělými v každodenním životě ve školce spolupracují, v tom může pomoci výchova v přírodě. Pokud nejsou integrita a spolupráce dítěte v rovnováze, dítě zažívá existenciální konflikt.

Kateřina Jančaříková - Rozvíjíme environmentální senzitivitu prožitky a příběhy
K2, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Během prvních dvou setkání dílny lektorka účastníky provede aktivitami environmentálního vzdělávání. Aktivita "Od užovky k užovce" využívá metodu názorné výuky a prožitku, včetně setkání s živými užovkami. Příběh o bříze, která zachránila Jákoba, využívá narativní metodu a vcítění. Kromě autentického zážitku si účastníci z aktivit odnesou i inspiraci pro poznávání živočichů a stromů s dětmi. Třetí setkání se zaměří na to, jak zajistit, aby prožitek dětí byl bezpečný. Účastníci se seznámí s didaktickými zásadami, které je třeba při environmentálním vzdělávání dodržovat a vyzkouší si použití puzzle didaktických zásad při hodnocení aktivit z předchozích dvou dnů.

Alena Herajn: Recyklační oděvní dílna
K3, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Ušijte si funkční oblečení do přírody. Naučíte se, jak využít odložené oblečení na výrobu něčeho nového. Češi ročně vyhodí 120 až 180 tisíc tun textilu. Textil představuje zhruba 4-6% z komunálního odpadu. Zároveň se při výrobě nového oblečení spotřebuje velké množství vody a chemikálií, např. pesticidů při pěstování bavlny. Doprava zboží také zanechává v přírodě svou stopu. Proto je nejzodpovědnějším spotřebitelským chováním nosit to, co již máme, vyměňovat, přešít, nakupovat lokálně, dát přednost organické bavlně atd. Budou se šít rukavice, čepice, kukly či ponožky ze starých svetřů, trička, tílka nebo legíny z merino vlny, nově i z bambusu. Dílna je vhodná i pro úplné šicí začátečníky, stačí mít chuť tvořit. Účastník dílny se naučí aktivně šetřit životní prostředí tím, že sníží spotřebu,

*dá nový život starému svetrů a tím sníží množství odpadu.
Na dílně bude vybírán příspěvek dle využitého materiálu.*

Alena Laláková: Komunikační dovednosti pro řešení konfliktů

K4, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Dobré komunikační dovednosti potřebujeme jak pro dobré řízení lesní školky, tak pro dobré fungování ekosystémů, jimiž můžeme rozumět například komunitu mateřské školy, ale i životní prostředí jako takové. Lesní školky stále musí obhajovat, co a proč dělají jinak. Jakmile dojde k nedorozumění, hrozí, že bude činnost lesní školky ohrožena. Komunikační dovednosti jsou proto nezbytnou dovedností pedagoga. Každý člověk je v komunikaci ovlivňován komunikační modely, které se naučí v dětství. Jsou navázány na jazyk primární rodiny a její pravidla. Sociální učení je rychlé (především nápodoba negativního chování) - věty a tón naskakují téměř automaticky. Často se nám pak v zátěžové situaci stane, že dojde k odpojení kontrolních mechanismů a jiné neznáme. Zaplaví nás neuspořádané myšlenky, nepřesné vyjadřování, domýšlení si, špatné načasování komunikace, zahlcování nebo naopak zamrznutí, chybí dostatek zpětné vazby atd. Změnit naučené postupy a odstranit bariéry v myšlení vyžaduje objevit v sobě tvořivost a zvýšit citlivost ve vnímání.

Dílňa účastníky formou her dovede k základním prvkům efektivní komunikace. Zaměří se na práci s AHA momentem, bude se pracovat s klíči výběru, s různými typy otázek, technikami aktivního naslouchání i neverbální komunikací. Účastníci se naučí formulovat vlastní názor na problém, posuzovat různé postupy a řešení. Bude podpořena schopnost spolupráce a komunikace třeba i při řešení environmentálních konfliktů.

Blanka Dymáčková a Veronika Formánková: Dramatická výchova jako efektivní nástroj EVVO

K5, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Dílňa účastníky pozve k praktickému prožití dramatické výchovy v předškolní pedagogice. Ta poskytuje dětem bezpečné prožitky skrz hru. Dají se skrze ni prozkoumat i témata, která na první pohled vypadají náročná nebo těžko uchopitelná a ta nás v kontaktu s reálným světem potkávají častěji než za zdí školky.

Účastníci zažijí některá cvičení a aktivity cílící k prozkoumávání vztahu dětí k přírodě.

Seznámí se i se strukturovaný program vycházejícím z příběhu Marjane Satrapi Ajdar, který posiluje vědomí sounáležitosti s místem a regionem a pocit zodpovědnosti za něj.

Účastníci v příběhu společně navštíví jednu z nejkrásnějších zemí na světě, která se však jednou zatřese... spolu s Matyldou budou řešit velkou záhadu... možná bude potřeba trochu odvahy...

Zora Javorská a Lenka Široká: Inkluze v lesní školce - PRO NÍZKÝ ZÁJEM **DÍLNA ZRUŠENA**

K6, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Dílna o začleňování dětí se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) v lesní mateřské škole. Dílna se bude věnovat jak obecně inkluzi, tak hlavně jejím specifickým v prostředí lesní školky. Zaměřena bude na to, jak přesně potřeba přímého kontaktu s přírodou funguje pro děti se SVP. Jak jim může pomoci a jak se právě díky lesní školce u těchto dětí přes přímý kontakt s přírodním prostředím buduje citlivost k přírodě a skrze ni k sobě a druhým. Budou sdíleny příklady dobré praxe vycházející z vlastní zkušenosti v LMŠ Jelínek, krátká videa z inkluze dívky se zrakovým postižením a chlapce s Downovým syndromem. Sdíleny budou zkušenosti obrácené integrace, zkušenosti se spoluprací s SPC a PPP, zkušenosti se spoluprací s asistenty pedagoga. Jak ji správně a včas nastavit? Zážitkovou formou účastníci zažijí, i jaké to je mít speciální potřebu.

Katinka Gøtzsche: Kontakt se sebou, ostatními a přírodou

K7, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Stay in contact! Na semináři budeme cvičit využití přirozených lidských zdrojů k udržení kontaktu se sebou samým i s ostatními, když jsme pod tlakem - například při řešení konfliktů, zvládání strachu a zármutku apod. Účastníci se seznámí s mapou člověka, která popisuje vrozené zdroje: Tělo, dech, srdce, životní kreativitu a vědomí. To jsou zdroje, které máme všichni. Jsou to brány k naší vnitřní přirozenosti a mohou je využívat všichni. Učitel je využije při práci se vztahovými dovednostmi, ale také při práci s dětmi, aby podpořili jejich soustředěné uvědomování, soulad se sebou samým a empatii. Schopnost kontaktu se sebou je autory konceptu vnímána jako základní předpoklad kontaktu s druhými i se životním prostředím.

Dílna bude v angličtině, konsekutivně tlumočená do češtiny.

Martina Březinová a Martina Dvořáková: Práce se dřevem v lesní školce

K8, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Práce se dřevem má potenciál rozvíjet u dětí sounáležitost s místem, kde žijí, a zároveň citlivost k přírodě - keře a stromy kolem nich se proměňují dětskýma rukama v nové předměty a s tím roste radost z toho, že jsou takové keře a stromy kolem nás. U pedagogů rozvíjí práce se dřevem mj. schopnosti a dovednosti pro zkoumání přírody a životního prostředí, porozumění některým zákonitostem ekologických dějů a znalosti potřebné k šetrnému zacházení s přírodou a jejími zdroji. To vše se skrze pedagogy přirozeně přenáší při práci se dřevem i na děti.

Jak bezpečně pracovat s nářadím s dětmi předškolního věku? Jak postupně práci se dřevem zavádět? Jaké nářadí je nezbytné, co se může hodit, kde co sehnat a s čím si nemusíte lámat hlavu? Bude se tvořit v lese z toho, co les nabídne. Vedle jednoduchých věcí pro malé děti se účastníci naučí vytvořit i něco složitějšího, co lze dělat s předškoláky. Kurz je určen hlavně začátečníkům v práci se dřevem, a těm, co se obávají pracovat se dřevem s dětmi předškolního věku.

Gabriela Doubek: Koloběh života a smrti v přírodě

K9, úterý - čtvrtek 17:00 - 19:00

Smrt se v lesních školkách neschovává za zdi. Stává se, že najdeme mrtvé zvíře. Děti také nejednou vyzkouší, co vydrží brouk či žížala. Jak s dětmi o smrti komunikovat a jakou oporu od nás děti v tomto tématu potřebují? Během dílny bude Smrt pozvána do kruhu. Lektorka představí spolek Ke kořenům, jeho činnost, podoby obřadů v přírodě a možnosti zapojení dětí. Bude se věnovat kráse přírodních hřbitovů, jejich udržitelnosti a ochraně krajiny. Účastníci na dílně prozkoumají vztah ke své smrti, fenomén smrti jakožto součásti života, koloběh roku s jeho svátky a tradicemi, a jak se slaví v lesních školkách. Dílna se dotkne práce s dětmi, které procházejí zármutkem ze ztráty a integrace tématu ve skupinové dynamice v lesních školkách.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Pondělí: oheň

Úterý: křest knihy Helle Jensen

Středa: hudba a tanec

Čtvrtek: tombola

Pro potěchu duše i těla pro Vás opět připravujeme:

*tržiště (knihy, didaktické pomůcky, ekodrogerie, oblečení, šperky, papírenské zboží atd.), vybírat můžete od úterý do pátku, od oběda do večerky;
férovou kávu a konopné pivo Biohemp;
dorty, koláče a další drobné občerstvení nejen na svačinky;
ranní cvičení a možnost objednat si masáž.*

Nezapomeňte

<https://www.lesnims.cz/letni-skola-pro-pedagogy/summer-festival-2023.html>

Tuesday (Jul 25, 2023)

Main hall: Helle Jensen (DK)

Field trip: Greg Sommer (DE): Koyotee Teaching

Afternoon: workshops and lectures

Evening: Fire gathering and singing

Wednesday (Jul 26, 2023)

Main hall: Michael Stubberup (DK)

Field trip: Greg Sommer (DE): Koyotee Teaching

Afternoon: Workshops and lectures

Evening: Concert & dance

Thursday (Jul 27, 2023)

Main hall: Katinka Gøtzsche (DK)

Field trip: Greg Sommer (DE): Koyotee Teaching

Afternoon: Workshops and lectures

Evening: Lucky-dip

Friday (Jul 28, 2023)

Main Hall: Katinka Gøtzsche & Michael Stubberup (DK)

Field trip: Greg Sommer (DE): Koyotee Teaching

Closing ceremony